

OMEP- Israel - ישראל
World Organization for Early Childhood

קריאה לחקיקת נוהל דיווח על אירוע חריג, המסכן תינוקות ופעוטות במסגרות מלידה

בימים האחרונים אנו עדים שוב ושוב למקרים המסכנים את בריאותם ושלומו של תינוקות ופעוטות במסגרות חינוכיות-טיפוליות. מקרים אלה כוללים אלימות והתעללות בפעוטות, יציאה לא מבוקרת של פעוט מהגן, שיכחת פעוטות בחצר המעון למשך שעות, פגיעה מחומרים מסוכנים, מכוויות, או מצעצועים/מתקנים שאינם תקינים והרשימה עוד ארוכה. לצערנו, מדובר בתופעה רחבת היקף והמקרים, הזוכים לדיווח תקשורתי, הינם רק קצה הקרחון של המציאות החמורה.

אנו, ב"עמותה למען הילד בגיל הרך", השותפה להקמת השדולה לגיל הרך בכנסת, רואים בדאגה רבה את המשך החשיפה היומיומית של תינוקות ופעוטות למצבי סיכון אלה וסבורים שיש לפעול בהקדם למניעתם בצד הגדרת פעולות רב-מערכתיות ברורות לטיפול בנפגעי העברה ובמשפחותיהן ובעיקר בגורמי הסיכון, קרי, הבעלויות והמחנכות העובדות בהן.

המחוקק התייחס למקרים בהם קיים חשד להתעללות בקטינים, באמצעות תיקון לחוק העונשין ("החוק למניעת התעללות בקטינים ובחסרי ישע" (1989)). המחוקק הגדיל לעשות בהדגישו את הסעיף הקובע את חובת הדיווח על חשד להתעללות בקטינים. אך חקיקה זו אינה מוכרת לציבור ואינה מיושמת הלכה למעשה. החוק מכסה את מצבי הסיכון רק בהיבט אלימות והתעללות בקטינים, אך אינו כולל מצבי סיכון אחרים.

חוק התקנת מצלמות לשם הגנה על פעוטות במעונות יום בהן שוהים 7 ילדים ומעלה, בגיל לידה עד גיל 3, ככל שחשיבותו קיימת, הוא אינו מהווה הרתעה. הידיעה, שהפעילות בגן מתועדת, לא מנעה ממחנכות/מטפלות מתעללות לבצע מעשי אלימות והתעללות גלויים, ולעתים קרובות חוזרים ונשנים.

במקרים הבודדים, בהם מופעל החוק למניעת התעללות בקטינים, מערכות האכיפה והשפיטה מקלות בענישה ופוטות את הנאשם בענשים קלים שאינם מרתיעים. רף הענישה שנקבע יכול להגיע במקרים מסויימים לכדי 9 שנות מאסר. בדיקה של העונשים שהוטלו בשנים אחרונות על מחנכות/מטפלות מתעללות מוכיחה, שמרביתם נעים בין ענישה על תנאי לבין מספר חודשי עבודות שירות ולעיתים רחוקות מאסר בפועל. ללא ספק, **אין בכך שום הרתעה.**

קושי נוסף העולה בהקשר לנושא הפגיעה בפעוטות הוא **אופן הדיווח וההתנהלות באירוע** לאחר שכבר התגלה. בנושא זה מצאנו בחוזר מנכ"ל משרד החינוך (גנ" – נוב' 2016) הנחיות לדיווח על "אירוע חירום חריג". ההנחיות הללו מיושמות במסגרות מאורגנות ומפוקחות (מסגרות בפקיח משרד החינוך ומעונות ארגוני הנשים), בעוד שאר המסגרות אינן כפופות לו ויש להחיל גם עליהם. עולות השאלות: מה תפקיד המשטרה בעניין? למי עליהם להעביר דיווח? מה קורה עם ההורים ועם הילד נפגע האלימות? ממי מקבלים סיוע ובאיזו דחיפות?

"עמותה למען הילד בגיל הרך" קוראת לקיום דיון דחוף בנושאים שהועלו לקראת קביעה בחוק של הנהלים.

מטרת הדיון: גיבוש מתווה לקביעת נהלים לתפעול ולדרכי פעולה בעקבות אירועים חריגים. מתווה זה יחייב את כלל המסגרות החינוכיות-טיפוליות, ציבוריות ופרטיות כאחד, בהן שוהים תינוקות ופעוטות ואת הבעלויות עליהן.

יזמנו לדיון: נציגים ממשרדי הממשלה הרלוונטיים, נציגות העמותה וגורמים שעניינם בתחום הגיל הרך. כמו כן יש לזמן נציגי גופים המעורבים בטיפול במצבי קיצון במהלך שהות הילדים במסגרות החוץ ביתיות כגון חינוך, משטרה, רוחה, בריאות, ביטחון פנים, הלשכה לשירותים חברתיים ופקידת הסעד, הורים נפגעי עבירה, נציגות רשויות מקומיות.

OMEP- Israel - ישראל
World Organization for Early Childhood

המתווה יכלול את הפעולות הבאות :

- בדיקת דרכים לפרסום "החוק למניעת התעללות בקטינים ובחסרי ישע" וחובת הדיווח על חשד להתעללות.
- ניסוח דרכים ליישום ואכיפת "החוק למניעת התעללות בקטינים ובחסרי ישע".
- כתיבת נוהל מחייב לפעולה במקרה של גילוי/דיווח התעללות. הנוהל יענה על השאלות שהוצגו לעיל ואחרות, המתייחסות לפעולות הנדרשות מצוות המחנכים, ההורים, הרשויות, המשטרה והשירותים הרלוונטיים.
- בדיקת "נוהל דיווח על אירוע חריג" הקיים, התאמתו ובחינת דרכים ליישום בכלל המסגרות לגיל הרך.
- גיבוש סטנדרטים אחידים של בטיחות (מניעה וטיפול) בכל תחומי הפעילות במסגרות לגיל הרך והגדרת דרכים ליישום הסטנדרטים.
- הכשרת הצוות והדרכתו במשמעות החוק והסטנדרטים ובדרכים ליישום.
- הגברת הפיקוח והדיווח בתחום גם לגבי מסגרות שמתחנכים בהן פחות מ-7 ילדים בגיל לידה עד 3.

מניעה של אירועים חריגים, המסכנים את שלומם ובריאותם של תינוקות ופעוטות, וטיפול הולם בהם, מחייבים התייחסות דחופה של המחוקק וקובעי המדיניות בתחומי החינוך, הרווחה, הבריאות המשפט והאכיפה. אנו סבורים שעל המשטרה לדווח לגורם האמון על גילאי לידה עד 3 ברשות, זה גורם מתכלל ויש ביכולתו לערב את השירות הפסיכולוגי, משרד הבריאות וקופות החולים, מחלקת הרווחה ברשות וביטוח לאומי. יש לספק שירותי תמיכה (פיזית ובמיוחד רגשית-התפתחותית) להורים ולילד הנפגע בקדימות מירבית, כדי למנוע פגיעה מתמשכת. יש לאפשר להורים חופשה מיוחדת, במימון הביטוח הלאומי, בה יוכלו להתפנות לטפל בעצמם ובילדם.

כל הנושאים הללו מחייבים חקיקה ואנו רואים דחיפות בזימון דיון בנושאים שצויינו ובהבאתם לידי מימוש.

בברכה

מור דקל, יו"ר העמותה הישראלית למען הילד בגיל הרך

חברות הוועד המנהל